

TRACTATUS
DE VINEA,
VINDEMIA, ET VINO.

Cap. 2102-3

PROSPERO RENDELLA

Monopolitano I. C. Celeberrimo Authore.

In quo quæ ad Vineæ tutelam & culturam, Vindemiæ opus, Vinitoris
documenta pertinent; ac plures quæstiones, & leges,
animaduertuntur, & dilucide explicantur.

19
17384

Hæc non Vini Genera plurima, ac de Vini commercio, & usu solerti
cura præponuntur.

Omnibus tam Iudicantibus, quàm in foro versantibus, ac etiam Agriculturæ
incumbentibus apprime utilis, & necessarius.

Cum Indice capitum, & rerum notatu dignarum, quæ in opere continentur.

SVPERIORVM LICENTIA, ET PRIVILEGIO.

Num. LX. cap. V.

Num. 9.

VENETIIS, Apud Iuntas, MDCXXIX.

ILLVSTRI DOMINO
HIERONYMO BONA
CAVSARVM PATRONO
BRIXIENSI OBSERVANDISSIMO

Felicianus Raymundus F. P.

Lura me impellunt obseruandissime Domine ad patefaciendum hac breui Epistola mutuam, & plurimo tempore obseruatam amicitiam, ac beneuolentiam. Primùm quòd mente, & ore custoditur dulce amicitiae bonum: mente dum recolo Ioannis Baptistae patris, ac Antonij fratris diutissimae, & arctissimae amicitiae Vinculum: patris, qui dum vixit pluribus nominibus tibi deuinctus fuit; Fratris, qui peractis legalis scientiae studijs, ac Doctoratus gradu assecuto, praxim sub tuis auspicijs assequi cupiens, immatura morte praeventus, fuit praepeditus. Secundùm quòd video hanc animi affectionem in me transmissam, vt ita dicam, haereditatis iure, illamque augumentum capacem esse, quoties meritis prouocatur. Non immeritò sequitur, ore à me esse custodiendam, & totis viribus contestandam. Et hoc ita effeci, vt mihi proposuerim Tractatum hunc de Vineae, Vindemia, & Vino Excellentissimi D. Prosperi Rendellae tuo nomini dicare; quippe qui in praxi, & Theorica plures, ac celebres iuris conclusiones declaratas, & dilucidatas contineat, nec non aliqua circa agriculturæ studium, cuius tu maximè delectaris, pro-

TRACTATUS DE VINEA, VINDEMIA, ET VINO Prosperi Rendellæ Monopolitani ACADEMICI SILENI NVNCVPATI.

Pars prima, quæ continet Vineæ custodiam.

De prohibita pastura C A P. I.

*Interdicitur
pascua in
vinea
et in vineis
et prohibetur
pascua
in vineis.*

Tantum est Monopoli; Ne animalia Civium, aut exterorum vineis, vbi intra territorij fines positæ, immittantur, Regio diplomate confirmata, ac vsu apud omnes receptum, ut in defensis vniuersitatibus offendimus.

Nec liceret Principi cõteriariu statere, permittendo in vineis pascua sumi: quod utique subditorum damno cederet, imo & peccaret secundum d. Gregor. Sayr. thesaur. casu. cõscien. lib. 11. c. 11. nu. 2. semper enim nocere possunt vineis animalia depascendo.

Fuit apprimè necessarium, ne permitterentur sumi pascua, inter vitas præsertim, quæ cum sint humi proiectæ, vel breui consistentes crure sex qui pede non altiores facillimè conculeatq; extirparentur.

Habetque prohibitio perpetuam causam, ita ut post agrum passinatum, ac vitibus confutum, mutata iam loci forma, nullo anni tpe pascere liceat. ² lege veteri apud hæbreos ita canebatur in exodo. ³ Si læserit quispiã agrum, vel vineam, & dimiserit iumentu suum, ut depascatur aliena, quicquid optimum habuerit in agro suo, vel in vinea pro damni extirpatione restituat.

Nam ut inquit Ioannes Bessianus ⁴ parè consuetudinem, quæ Aruerniæ est, probas, nemo sane mentis negabit maximè Reipublicæ interesse, ne vini penuria laboremus; quod cõtingeret, si vineæ ab animalibus vastaretur. At quoniam porcorum non eadem est natura diuerse quoq; sunt rationes, quare arceantur.

Sues igitur sordidum animalium genus, quibus lutum, ac volatatio grata est, eũ possint rodendo plus nocere, quam effodendo prodesse, prohibentur merito. ⁵ Palladius verò rei rusticæ præceptor illustris nõ tam vineas curans, quam ut porci pinguescant, consentit, eos immitti, vineis nondum turgentibus, vel exacta vindemia, quod gramine persequuto diligentiam flossoris imitantur.

Apertis verò in clericorum vineas irruentibus, iusta censenda est necessitatis causa, quare, &

clericis ipsis venatio permittatur; quãvis aliàs canonibus prohibita. ⁶

Item capras expelli omninò: quæ locis cultis veneno sunt omnia nouella fata corruptentes, non minimum vitæ dicit Varro. ⁷ earum morsus exitiales appellat C. Plinius ⁸ venenatis Virgilius. ⁹ Indeque fecerunt, ut libero Patri huius plantæ repertori immolarentur hirci, sic ut capite darent penas.

Non aliam ob culpam Baccho caper omnibus aris caditur

Et alibi idem Poeta

Ductus cornu stabit sacer hircus ad Aram

Immolabatur autem caper albus. Horat. ¹⁰

Vouerant dulces epulas, & album

Libero caprum.

Extat fabella Gabrii Græci de hircu, & vite, quæ offensa sic inducitur alloquuta, offensus tu me rodendo folia, num non est herba? quamuis enim nocueris, inveniã statim ad inactationem tui erga Deos vinum, ut scaturiat, pp vina enim Baccho caper hostia dabatur. Sic Ouid. ¹¹

Nec dabit intonso iugulum caper hostia

Baccho

Musta sub adducto si pede nulla sinant.

Et fastor lib. 1.

Rode caper vitem, at hinc, cum stabis ad aram, in tua, quod spargi cornua possit, erit.

Verba fides sequitur: noxa tibi deditus hostis Spargitur effuso cornua Bacche mero.

Nec quisquam putet id in capellis, quemadmodum in suisbus aliquãdo permillum propter authoritatem Horatij, vbi dixit.

Vinea summissis capreas non semper edules.

Dico enim de syluestribus intellexisse: quæ clanculum depascunt iuxta verbum (summittere) & quas nequimus sicut domesticas propellere, ac damno sint, ita, & de illis Virgilius

Sylvestres tui assidue, capreaq; sequaces

Illidunt (Non semper) inquit Horatius de bonitate ciborum sermonem habens, quod, & si capreatum carnes, in tota valetudinis cura vitari soleat, ¹² minus tamen damnosæ sunt, incunte ætate, ac circiter eius medium, si eadem est ferarum, & domesticarum ratio, eis enim tunc optimam præbent alimoniam fructuum Sarcini, & gemina, ut apud Hesiodum.

*e fo. Sylla
cõfno. Tuor
tiroes thoo
võ du si
pavit ca
sic l. aric.
per rex. in
ca. de
vitat
Caper leir
estis in vno
suo iho Bar
co equalian
tor.
f de ac
the. h. 2. ca.
g hircor. na
aur. lib. 17.
A Georgiõs.
lib. 2. ca. 3.*

*Fabula hirci
& vite.*

*De pomis
lib. 1. cap. 10.*

*Virg. Georg.
de vitis
delectat.*

*12 ppor. de
Galen lib. 1.
de vitis rō
ne in morb.
dent. text.
104.*

*at Tildæ Co
na. prædic
quand. 1. 17.
na. circa 5.
nem
h. cas. rela
tione in ca. si
læserit extra
de inir. &
dam. 1. 10.
c. 11. de p
flos. art. 7.
Ripublio in
ter. f. no. nu.
de fo.*

*Gas. ferdia
animal.*

*ut de re in
si. vbi. 11.
26. de edo
est. porco.*